

Bramy miasta – akcenty przestrzenne w strefie podmiejskiej

Tomasz Opania

The Town Gates
– Spatial
Accents in
Suburban

Konkurs na rogatki miejskie w Miliczu

Open Competition for the
Toll-boothdesign in Milicz

Tomasz Opania jest autorem projektu oraz wykonawcą trzech rzeźb zlokalizowanych na rogatkach miejskich w Miliczu – woj. dolnośląskie. Realizacja jest wynikiem ogólnopolskiego konkursu zorganizowanego przez Miejski Ośrodek Kultury, reprezentowany przez dyr. G. Kreskę, na życzenie Urzędu Miejskiego w Miliczu – reprezentowanego przez burmistrza W. Walla. Jury konkursu po rozpatrzeniu zaprezentowanych propozycji projektowych przyznało I nagrodę art. rzeźbiarzowi Waldemarowi Szmatale oraz II nagrodę wraz z realizacją art. rzeźbiarzowi Tomaszowi Opani.

Symbolika – jak rozumiem „rogatki”?

Symbolic perception. What is
the meaning of “Toll-booth”

Rogatki miejskie rozumiem jako: punkt graniczny miasta, przejście do miasta, bramę miasta. Realizacje związane z tymi pojęciami, w różnych tradycjach kulturowych, w przestrzeni wieków miały podobne znaczenie. Motyw „przejścia – bramy” angażuje w naszej wyobraźni przestrzenie: fizyczną, społeczną,

semantyczną, myślową, symboliczną czy wyobrażeniową.

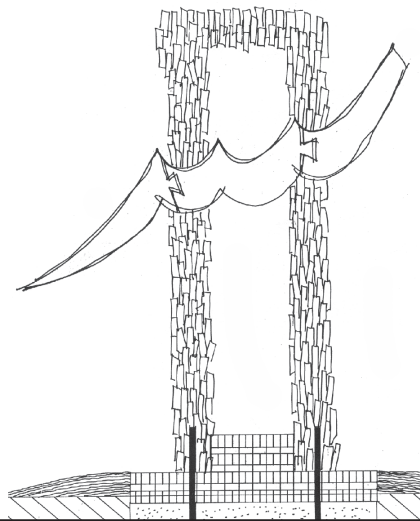
Jest obrazem styku dwu obszarów: tego, co wewnątrz i tego, co na zewnątrz; dziś i jutro; sacrum i profanum; światła i ciemności; znanego i nieodkrytego; codzienności i krainy tajemnic, wreszcie życia i śmierci. W wyobrażeniach wielu narodów świat podziemny czyli kraina zmarłych leży za wielką bramą. Zamknięte drzwi wskazują często na ukrytą tajemnicę, ale także na zakaz i daremność. Natomiast otwarte stanowią wezwanie do przejścia przez ich próg lub oznaczają objawioną tajemnicę. Są przeciwieństwem ściany, muru, bariery i podziału.

Co to jest brama?

What is the Town Gate?

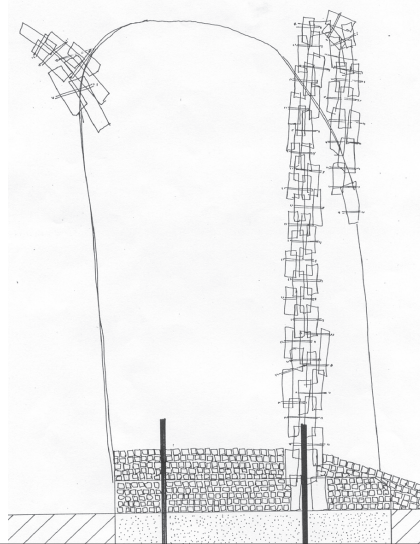
Na konstrukcję bramy składają się przeważnie dwa pionowe słupy i trzeci, poziomy łączący.

W zależności od umiejscowienia i roli jaką spełnia, brama może mieć różne proporcje, wielkość, mniej lub bardziej wyszukany kształt. Można się z nią zetknąć prawie wszędzie, poczynając od furtki w płocie, poprzez drzwi w budynku skończywszy na wolnostojących bramach (łukach) pełniących rolę pomnika. Przykładem bramy o znaczeniu symbolicznym są japońskie *torii* datowane na ok. V w. p.n.e. Kształtem przypominają drewniane łuki lub formy geometryczne np. trapezoidalne. Usytuowane są zazwyczaj na

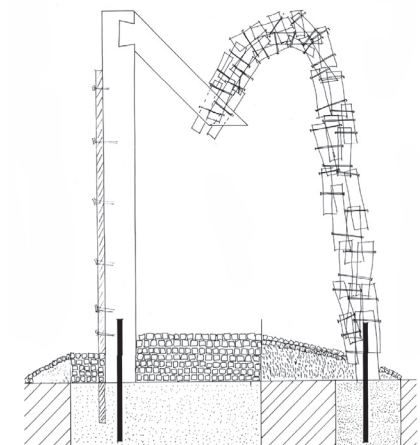
Droga z Wrocławia – pisane „m”

A road from Wrocław – written “m”

Droga z Krotoszyna – „m” – minuskuła

A road from Krotoszyn – “m” small letters

Droga z Sułowa – „M” – majuskuła

A road from Sułów – “M” – capital letters

drogach prowadzących do świętych miejsc ale w dużych odległościach od nich. Również chińskie *p`ai-lou* – bramy nieba – ustawione są w pustych przestrzeniach; same w sobie symboliczne, monumentalne, kadrujące obrazy w przestrzeni.

Koncepcja ideowa

Concept

1. Rogatki miejskie jako bramy w kształcie przestrzennych liter „m”, identyfikujące miejsce, na tle krajobrazu miasta Milicza – „**moje miasto Milicz**”;

2. Zastosowanie „zasady” rzeźbiarskiej dla realizowanych kompozycji: kontrastu bryły – monolitu z „rozedrganą” formą, konstruowaną z wielu drobnych elementów;

3. Trzy różne kompozycje przestrzenne dla trzech głównych dróg wjazdowych do Milicza, które sprowadzone do znaku graficznego mogą funkcjonować jako identyfikacja miejsca – dzielnicy, do której wjeżdżamy. Lokalizacja rzeźb poddyktowana warunkami konkursu.

Projekty

Projects

Projekty kompozycji wykonane w skali 1:20, zawierające widoki, rzuty oraz przekroje konstrukcyjne, przedstawione zostały, po rozstrzygnięciu, komisji konkursowej.

Konsultowane były z konstruktorem w zakresie konstrukcji oraz zawierały zestawienia materiałów potrzebnych do realizacji.

Realizacja

Execution

Realizacja projektu nastąpiła z impregnowanego drewna dębowego. Elementy drewniane montowane do stalowego szkieletu, zakotwionego w żelbetowym fundamencie. Zrealizowano kompozycje o wysokościach 6,5 m – na wjazdach z Sułowa i Krotoszyna oraz 7,0 m na wjeździe z Wrocławia. Wykonanie Tomasz Opania in situ, w okresie od sierpnia do grudnia 2000 r.

Tomasz Opania

Pracownia Rzeźby
Wydział Ceramiki i Szkła
Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu
Faculty of Ceramics and Glass
Department of General Education in Fine Arts
Academy of Fine Arts in Wrocław

Literatura

1. Oesterreicher-Mollwo M., 1992, *Leksykon symboli*, Warszawa.
2. Kopaliński W., 1990, *Słownik symboli*, Warszawa.
3. Kowalska B., 1989, *Od impresjonizmu do konceptualizmu*, Warszawa.